

 Uzvišeni Allah: "Prvi hram podignut za ljude jeste onaj u Beki, blagoslovljen i putokaz svjetovima" (Ali Imran, 96), i Kaba je kibla svih muslimana, a ova činjenica potvrđena je kur'anskim ajetima i hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te konsenzusom učenjaka iz svih generacija (vidjeti: Et-Temhid, 17/54; Bidajetul-mudtehid, 1/111; Bedaius-sanaia, 1/308; El-Medmuua, 3/193; Medmuu fetava, 22/215; El-Ikna, 1/348-350; Fethul-Bari, 1/503; El-Bahrur-raik, 1/300). Uzvišeni Allah kaže: "Mi vidimo kako okreće lice svoje prema nebu i Mi ćemo ti sigurno dati da se okreće prema kibli koju ti želiš; pa, okreni lice svoje prema Mesd'idul-haramu! I gdje god bili, lice svoje okrenite prema njemu." (El-Bekara, 144) Ibn Abbas kaže: "Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Kabu, činio je dovu duž svake njene strane, a nije klanjao sve dok nije izašao iz nje. Pošto je izašao, klanjao je dva rekata naspram same Kabe i rekao: 'Ovo je pravac okretanja u namazu.'" (El-Buhari, 100/398; Muslim, 9/74/1330)

Gradnja Kabe

Kada je u pitanju prvi graditelj Kabe, islamski historičari s tim u vezi imaju različita mišljenja. Od učenjaka prvih generacija navode se predanja koja ukazuju na to da je Allah stvorio Kabu prije stvaranja nebesa i Zemlje, kao što se spominju predaje u kojima se navodi da su meleki prvi sagradili Kabu prije stvaranja Adema, alejhis-selam. Također, od ispravnih prethodnika bilježe se predanja u kojima se navodi da je Adem prvi sagradio Kabu. (Vidjeti: El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/66-82; Tefsirul-Kur'anil-azim, 1/178; Umdetul-kari, 9/211 i 16/288; Ifadetul-enam, 1/284-291) Većina ovih predanja ima neispravne lanace prenosilaca, a u Kur'anu i vjerodostojnom sunnetu, koliko mi je poznato, ne postoji argument koji bi išao u prilog ovim mišljenjima. Izjave u kojima se spominje da je Adem, alejhis-selam, sagradio Kabu, ili da je to učinjeno prije njegovog vremena, uglavnom vode porijeklo od israilijata čiju vjerodostojnost ne potvrđujemo niti negiramo, ali ih ne uzimamo kao validan argument, kako tvrdi Ibn Kesir. (Vidjeti: Tefsirul-Kur'anil-azim, 1/178)

Imam Ibn Džerir et-Taberi, nakon što je spomenuo različite mogućnosti po pitanju gradnje Kabe, rekao je: "Bilo kako bilo, mi o tome nemamo pouzdanih informacija. To je pitanje čija se suština može dokazati isključivo vijeću od Allaha ili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ne postoji hadis koji bi mogao biti validan argument na ovom mjestu." (Vidjeti: Džamiul-bejan, 1/763)

Uzvišeni Allah u časnom Kur'anu spominje da su Ibrahim i Ismail, alejhimas-selam, podizali temelje Drevnog hrama. Uzvišeni kaže: "I dok su Ibrahim i Ismail temelje Kabe podizali, (molili su): 'Gospodaru naš, primi to od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i znaš.'" (El-Bekara, 127) što se tiče postojanja Kabe u vremenu prije nego što su Ibrahim i Ismail podigli njene temelje, o tome islamski učenjaci imaju oprečna mišljenja. (Vidjeti: Ibn Dževzi, Zadul-mesir, 2/515)

Dova koju je Ibrahim učinio nakon što je ostavio Hadžeru i Ismaila u Meki aludira na to da je Kaba bila sagrađena i prije njegovog dolaska u Meku. Uzvišeni Allah spominje nam riječi Ibrahima, alejhis-selam: "Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ničta ne sije, kod Tvoje časne

Kabe, da bi, Gospodaru na, namaz obavljali; zato u?ini da srca nekih ljudi ?eznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili." (Ibrahim, 37) ?ejh E?-?inkiti ka?e: "Citirani ajet aludira na to da je Kaba bila sagra?ena i da je dotrajala. Na isto ukazuju rije?i Uzvi?enog: 'I kada smo kao pribje?i?te Ibrahimu pokazali mjesto gdje je Kaba.'" (Vidjeti: Advaul-bejan, 5/40) Prenosi se da je Abdullah b. Abbas u komentaru ajeta: "I dok su Ibrahim i Ismail temelje Kabe podizali...", rekao: "Dizali su temelje koji su se prije toga nalazili na istom mjestu." (Ibn D?erir, D?amiul-bejan, 1/759/1678. Imam El-Ajni ovo predanje ocjenjuje ispravnim. Vidjeti: Umdetul-kari, 18/93)

Prenosi se da je Alija b. Ebu Talib rekao: "Kada je Ibrahimu, alejhis-selam, nare?eno da gradi Kabu, na?ao se u nedoumici jer nije znao kako da gradi. Tada mu je Allah poslao ?estoki vjetar koji je imao glavu. Od vjetra se napravio krug u obliku ?tita na koji je Ibrahim stao i gradio Kabu. U Meki je bila velika vru?ina, a Ibrahim je svakoga dana dizao po jedan red. Kada je do?ao do mjesta gdje treba biti kamen, poslao je Ismaila da potra?i odgovoraju?i kamen. Nakon ?to je Ismail oti?ao, do?ao je D?ibril s Crnim kamenom. Vrativ?i se, Ismail je upitao: 'Odakle ti ovaj kamen?', a Ibrahim je rekao: 'Od Onoga ko se ne pouzdaje u tvoju i moju gradnju.'" (El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/108-109/63; El-Hakim, 1/629/1684; Ed-Dija, El-Ehadisul-muhtare, 2/60-62/438; El-Bejheki, ?uabul-iman, 3/436-437/3991. Imam Ez-Zebebi ovu predaju ocjenjuje ispravnom. Vidjeti: Telhisul-mustedrek, 1/629)

Crni kamen

Crni kamen nalazi se u uglu Kabe koji je najbli?i njenim vratima i odignut je od zemlje vi?e od jednog metra. Kada se oni koji ?ele tavafiti na?u izme?u Crnog kamena i zelenih neonskih lampi postavljenih na svakom spratu d?amije, tada po?inju s tavafom i zavr?avaju na istom mjestu. Prethodno smo spomenuli da je D?ibril, alejhis-selam, do?ao Ibrahimu s Crnim kamenom. Ovaj d?ennetski kamen oblo?en je crnom masom koja je uokvirena srebrenim okvirom. Me?utim, od Crnog kamena u ovoj masi ima samo osam manjih par?adi koji se razlikuju po svojoj veli?ini. Najve?e par?e je kao datula. Ovi djeli?i Crnog kamena smje?teni su u srednjem predjelu crne mase i mogu se lahko uo?iti i osjetiti prilikom dodira. Prema tome, puki dodir ili ljubljenje crne mase ne tretira se dodirivanjem Crnog kamena.

Ovaj kamen spu?ten je iz D?enneta i bio je bjelji od mlijeka, ali je pocrnio zbog ljudskih grijeha. Postoje izjave koje ukazuju na to da je samo vrh kamena pocrnio, dok je ostali njegov dio i dalje bijel. Prenosi se da je Mud?ahid b. D?ebr rekao: "Pogledao sam u Crni kamen kada je Ibn Zubejr renovirao Kabu i vidio da je cijeli kamen, koji je skriven u zidu Kabe, bijele boje." (El-Fakihi, Ahbaru Mekke, 1/92/27, sa slabim lancem prenosilaca) Ebu Avn je rekao: "Vidio sam dio Crnog kamena koji je u zidu Kabe, bio je svijetao poput srebra." (El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/314/241, sa slabim lancem prenosilaca) Muhammed b. Nafia el-Huzai ka?e: "Kada su keramiti vratili Crni kamen 339. h. g., vidio sam ga prije nego ?to je vra?en na svoje mjesto: njegov je vrh bio crn, a ostali dio bijel. Njegova je du?ina kao podlaktica." (Vidjeti: Ez-Zebebi, Tarihul-islam, 25/48; Es-Sujuti, Tarihul-hulefa, str. 314) Kada se sru?ila Kaba 1039. h. g., zbog velike poplave, njenoj gradnji prisustvovao je imam Muhammed b. Allan el-Mekki, koji je rekao: "Dio Crnog kamena koji je sakriven u zidu Kabe bijele je boje, kao Mekamu Ibrahim." (Vidjeti: Muhammed b. Tahira

el-Mekki, Et-Tarihul-kavim, 3/244-245)
to se ti?e obima Crnog kamena, uglavnom se spominje duina podlaktice ili kosti podlaktice (dakle, izmeu trideset i pedeset centimetara). Abdullah b. Amr b. El-kae: "Crni kamen bio je bjelji od mlijeka, a njegova je duina kao kost podlaktice." (El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/454/439, sa slabim lancem prenosilaca) to se ti?e irine, Ibn Allan, koji je vidio cijeli Crni kamen, kae da irina kamena iznosi treinu podlaktice." (Vidjeti: Et-Tarihul-kavim, 3/244)</p> <p>Tokom historije Crni je kamen prolazio kroz razliite etape koje su predstavljale veliku opasnost po njega. Allahovi neprijatelji keramiti (zabludjela sekta koja je svojim nakaradnim ubjeenjima izaia van okvira islama. Vidjeti: Medmuu fetava, 13/237) na elu sa svojim kraljem Ebu Tahirom Sulejmanom el-Kirmitijem, nakon to su uili u Meku u vrijeme hada 317. h. g. i ubili oko trideset hiljada ljudi i njihove leeve bacili u Zemzem, skinuli su vrata Kabe i njen prekriva?, porobili ene i djecu i ubili namjesnika Meke Ibn Muhariba, raspolovili su Crni kamen i odnijeli ga sa sobom. Kod njih je kamen ostao oko dvadeset dvije godine. (Vidjeti: Es-Sijer, 15/320-321; Medmuu fetava, 27/467; Fethul-Bari, 3/539; Umdetul-kari, 9/242)</p> <p>Nakon toga, 363. h. g. u podnevsko vrijeme, kada zbog velike ege nije tavao niko osim jednog ili dvojice ljudi, Crnom kamenu priao je nepoznat ovjek i krampom snaao udario po njemu. Kada je drugi put digao kramp, jedan Jemenac koji je tavao u to vrijeme pritrao je i uhvatio ga za ruku. Silnik je izvukao veliki no i zabio ga u tijelo Jemenca tako da se odmah strovalio na zemlju. Kada su ljudi zaustavili njegovo nasilje, vidjeli su da se radi o Bizantincu kr?aninu kojem je ponuena velika suma novca da razbije Crni kamen. Nakon toga, izveden je van damije i spaljen u vatri. (Vidjeti: Fadlul-hadil-esved, str. 32)</p> <p>Zatim je, 413. h. g., jedan od sljedbenika El-Ubejdija, koji je za vrijeme svoje vladavine iskrivio vjeru ljudi u Egiptu, doao u Meku. Dvanaestog zul-hideta nakon duma-namaza, a prije nego to su hadije stigle u Meku, priao je Crnom kamenu i buzdovanom tri puta udario po Crnom kamenu tako da se njegov vrh isparao na tri dijela. Silnik je udarao i govorio: "Dokle e vie kamen biti oboavan! Ne?e me ni Muhammed ni Alija sprijeiti da uradim to sam naumio! Danas u sruiti Kabu!" Prisutni su bez oklijevanja opkolili silnika, ubili ga i raskomadali, a potom spalili. (Vidjeti: Es-Sijer, 15/185; El-Kamilu fit-tarih, 8/141)</p> <p>Pored spomenutih, bilo je i drugih nasrtaja na Crni kamen, koji su, hvala Allahu, zavravali bezuspjeno. Uzvieni Allah odredio je da Njegova rije? bude gornja i muslimani ?e, Allahovom dozvolom, imati priliku doticati i ljubiti Crni kamen sve dok Kaba ne bude uzdignuta, to je nagovijeteno u vjerodostojnom hadisu. (Ibn Ebu ejba, 1/418 /Ke?ful-hafa/; Ibn Huzejma, 4/128/2506; Ibn Hibban, 15/153/6753; El-Hakim, 1/608/1610. Imam El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Albani ovo predanje smatraju ispravnim. Vidjeti: Es-Silsiletus-sahiha, 3/434-435; Sahihul-mevaridiz-zaman, 1/410)</p> <p>Odlike Crnog kamena</p> <p>- Crni kamen je dennetskog porijekla. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Crni je kamen spu?ten iz Denneta, bio je bjelji od mlijeka, ali je pocrnio zbog ljudskih grijeha." (Et-Tirmizi, 3/217/877; Ahmed, 1/307; Ibn Huzejma,

4/219-220/2733. Imam Et-Tirmizi i ĩejh El-Albani ovo predanje smatraju ispravnim. Vidjeti: Sahihul-dĩamia, 2/1144) </p> <p>- Crni kamen je dĩennetski rubin. Abdullah b. Amr prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Crni kamen i Mekamu Ibrahim su dva dĩennetska rubina. Da Allah nije utnuo njihovo svjetlo, osvijetlili bi prostor izmeĥu istoka i zapada." (Et-Tirmizi, 3/217/878; Ahmed, 2/213; Ibn Hibban, 9/24/3710. Imam El-Hakim, En-Nevevi i ĩejh El-Albani ovu predaju smatraju ispravnom. Neki islamski uĥenjaci ipak su prigovorili ovom predanju. Vidjeti: El-Medĩmua, 8/50; Fethul-Bari, 3/540; Sahihul-dĩamia, 1/336) U jednoj verziji navodi se dodatak: "I ne bi ih dodirnuli ni zaraĥeni ni bolesnici a da ne bi ozdravili." (El-Bejheki, 5/122/9230. Imam En-Nevevi, El-Ajni i ĩejh El-Albani ovu predaju smatraju ispravnom. Vidjeti: El-Medĩmua, 8/50; Umdetul-kari, 9/242; Sahihut-tergib, 2/28) </p> <p>- Crni kamen svjedoĥit ĥe onome ko ga dotakne iskreno vjerujuĥi. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Crni kamen bit ĥe poslan na Sudnjem danu. Imat ĥe dva oka kojima ĥe gledati i jezik kojim ĥe govoriti. Svjedoĥit ĥe svakome ko ga iskreno dotakne." (Et-Tirmizi, 3/285/961; Ibn Madĩa, 2/982/2944; Ahmed, 1/247; Ibn Hibban, 9/25/3712; Ibn ĩahin, Et-Tergib, 2/299/335. Imam Et-Tirmizi i ĩejh El-Adevi ovu predaju smatraju dobrom. Vjerodostojnom su je ocijenili imam En-Nevevi i ĩejh El-Albani. Vidjeti: El-Medĩmua, 8/50; Sahihu mevaridiz-zaman, 1/420; Sahihul-dĩamia, 2/944; Es-Sahihul-musned, 1/236) </p> <p>- Dodirivanje Crnog kamena briĥe grijehe. Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: </p> <p>Dodirivanje Crnog kamena i jemenskog ugla briĥe grijehe." (Ahmed, 2/3; Ebu Ja'la, 5/135/5663; El-Bejheki, 5/178/9431. ĩejh El-Albani ovu predaju smatra dobrom. Vidjeti: Sahihut-tergib, 2/26) Ovo je velika odlika i blagodat kojom je Uzviĥeni Allah poĥastio vjernike da se ĥiste od grijeha pukim doticanjem Crnog kamena. Vjerodostojnim putem preneseno je da je Ibn Abbas govorio: "Crni je kamen Allahova desnica na Zemlji kojom se rukuje sa Svojim robovima kao ĥto se ĥovjek rukuje sa svojim bratom." (Abdurrezzak, 5/39/8919; El-Fakihi, Ahbaru Mekke, 1/89/20; El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/450/428; i Ibn Ebu Omer, El-Musned, 3/326/1295 /El-Metalibul-alije/). Imam El-Busiri i El-Adĩluni ovu predaju smatraju vjerodostojnom, a Ibn Hadĥer dobrom. Vidjeti: El-Metalibul-alije, 3/326, Ithaful-hajeretil-mehere, 4/74-75; Keĥful-hafa, 1/417.) U nekim verzijama ove se rijeĥi pripisuju Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ĥto je oĥita greĥka. (Vidjeti: Medĩmuu fetava, 6/397; Es-Silsiletud-daife, 1/390) </p> <p>- Uzviĥeni Allah prima dovu upuĥenu kod Crnog kamena. Salim b. Abdullah prenosi da je Ibn Omer rekao: "Kod jemenskog ugla stoje dva meleka i aminaju na dove onih koji tavafe, a kod Crnog kamena nalazi ih se bezbroj." (El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/475/497, s dobrim lancem prenosilaca) Abdulmelik b. Abdullah prenosi da je Ibn Abbas rekao: "Crni je kamen Allahova desnica na Zemlji kojom se rukuje sa Svojim robovima. Tako mi Onoga u ĥijoj ruci je Ibn Abbasova duĥa, nijedan musliman neĥe dovit pored njega a da mu Allah neĥe dati ono ĥto traĥi." (Abdurrezzak, 5/39/8919; El-Ezreki, Ahbaru Mekke, 1/450/427, sa slabim lancem prenosilaca) Ikrima, ĥtiĥenik Ibn Abbasa, prenosi da je Ibn Abbas rekao: "Ko dotakne Crni kamen i uputi dovu (Allahu), Allah ĥe mu primiti

dovu." (El-Fakihi, 1/104/53; Abdurrezzak, 5/30/8880, sa slabim lancem prenosilaca) Ove predaje nisu prenesene izravno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iako se ovakvo ne^{to} ne mo^e tvrditi po vlastitom naho^{enju}, ^{to} jasno ukazuje na to da su ashabi koji su prenijeli ove rijeⁱ iste ^{uli} izravno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili drugih ashaba koji su ih ^{uli} od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Allah najbolje zna.

Na zna^{aj} Crnog kamena ukazuje i postupak Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji ga je poljubio i u^{inio} sed^{du} na njemu. Omer b. El-Hattab pri^{ao} je Crnom kamenu poljubio ga i rekao: "Ja znam da si ti kamen, ne ^{teti} niti koristi[.] Da nisam vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da te je poljubio, ni ja te ne bih poljubio." (El-Buhari, 337/1597; Muslim, 9/15/1270) Kada bi Sabit el-Bunani sreo Enesa b. Malika, poljubio bi njegovu ruku i rekao: "Ruka koja je dotakla ruku Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." (Vidjeti: Es-Sijer, 4/43; Umdetul-kari, 9/241) Omer b. El-Hattab poljubio je Crni kamen i u^{inio} sed^{du} na njemu, a potom rekao: "Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da tako ⁱⁿⁱ." (Et-Tajalisi, 1/32/28; El-Hakim, 1/625/1672. Imam El-Hakim i Ez-Zehebi ovu predaju smatraju ispravnom) Prenosi se od Ibn Abbasa da je ^{inio} sed^{du} na Crnom kamenu tri puta. (^{afija}, El-Musned, str. 126; Abdurrezzak, 5/37/8912; El-Bejheki, 5/121/9224. Imam En-Nevevi ovo predanje smatra autenti^{nim}. Vidjeti: El-Med^{mua}, 8/46) Ve^{ina} islamskih u^{enjaka} smatra pohvalnim ^{injenje} sed^{de} na Crnom kamenu. (Vidjeti: El-Med^{mua}, 8/45; Fadlul-Had^{eril-esvad}, str. 63)

U jednom hadisu koji prenosi D^{abir} b. Semura navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ja znam kamen u Meki koji mi je nazivao selam prije poslanstva. Znam ga i sada." (Muslim, 15/31/2277) Neki u^{enjaci} smatraju da je, ustvari, Crni kamen nazivao selam Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. (Vidjeti: Ikmalul-mulim, 7/236; El-D^{amiu li ahkamil-Kur'an}, 10/272; Tefsirul-Kur'anil-azim, 1/119; Mikatul-mefatih, 10/529; Fejdul-Kadir, 3/23)

U jednom hadisu, koji ima izvjesne slabosti u lancu prenosilaca, navodi se da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mogao suzdr^{ati} suze u o^{ima} kada je ugledao Crni kamen. U opisu Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, had^a, D^{abir} b. Abdullah ka^e: "U^{li} smo u Meku u jutarnjim satima. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do^{ao} je do d^{amijskih} vrata i privezao svoju jahalicu. U^{ao} je u d^{amiju}, dotaknuo Crni kamen i zaplakao..." (El-Hakim, 1/625/1671; El-Bejheki, 5/120/9221. Imam El-Hakim i Ez-Zehebi ovu predaju smatraju ispravnom. Me^{utim}, ^{ejh} El-Albani ovo je predanje ocijenio kao ni^{tavno} i njegova je ocjena prioritetnija. Vidjeti: Daifut-tergib, 1/363)

U hadiskim zbirkama navode se i drugi hadisi kao i predanja ashaba u kojima ukazuje na odlike Crnog kamena, me^{utim}, islamski u^{enjaci} kriti^{ki} su se osvrtnali na ove verzije, pa ih ovom prilikom ne^{emo} spominjati.

Pi^e: **Dr. Safet Kuduzovi[?]**

(El-Asr.com)